

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

СТО ГОДИНА ПЕСМЕ
SANTA MARIA DELLA SALUTE
ЛАЗЕ КОСТИЋА
(1909 - 2009)

Каталог изложбе

НОВИ САД, 2009.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

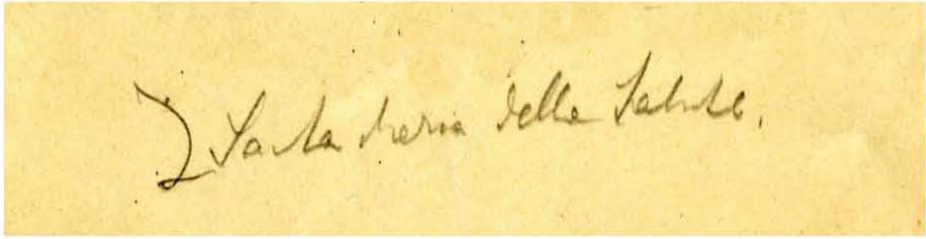
КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

158

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ивана Гргурић и Силвија Чамбер

Библиотека Матице српске приредила је изложбу поводом сто година од настанка песме Santa Maria della Salute Лазе Костића. Изложба је отворена од 18. маја до 12. јуна у витринама испред Свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки Библиотеке Матице српске и Рукописног одељења Матице српске. Испод сваке каталожке јединице уписана је сигнатура.

Та је песма велики дитирамб љубави, и велика химна трагедији. Има у њој од хеленског и од романтичног духа. Има од архитектонске чврстине и усправљености стуба. Има од оргуљског бруја. Има од сукњања лаве и ватре, и има зато на једном месту и изгоретину. Али песма та је оно што је хтела бити, и што нам је још и требало од Лазе: не крик, него дуги урлик титана. Али титана који класично зна шта је стил, због чега је урлик испресецан тајанственом литанијом скрушења и умирања: *Santa Maria della Salute*.

Исидора Секулић

У једној широкој раскошној мелодији, праћеној целим богатством дубоких оргуљских тонова, с једним обиљем ретких, особито завршних рима на рефрен *Santa Maria della Salute* – ова последња песма Костићева има у једном потезу све оне сјајне особине његових првих најбољих песама.

Светислав Стефановић

Неподражљив, нерашчлањив и необорив, са својим особинама, врлинама и манама, лепотама и бизарностима стоји данас пред нама бесмртни Лаза Костић – и осмехује се, ведро, суморно, а помало и подругљиво. (...) Осмехује се, можда, иронично и на ту касну ловорграну којом данас китимо његов споменик – и на целу ову нашу "земну површност", од које се његов жустри геније одвојио још за живот да би "носио лепоту", да би "постао небеских сводова стуб" и "кајан љубио пречисте скуте Свете Марије della Salute."

Тодор Манојловић

(...) *Santa Maria della Salute* најлепша је песма на српском језику са Црњансковим *Стражиловом*. Она приказује занос песникове љубави од које ни једно сазвежђе небеско не остаје на својој путањи, у

небеском коловрату. Код Дантеа љубав покреће "сунце и остале звезде". Она је правило нормe. Код Лазе Костића љубав је унела слободу и немир и у саме небеске догађаје. Више им се не зна ни ток ни ход. Љубав је померила из темеља и сама звездана кола, и читаву васиону.

Станислав Винавер

Ако се *Santa Maria della Salute* може с нечим поредити, онда је то музичка симфонијска поема. Како та песма почиње – *lento i piano* – како се ритмички и тонски развија, расте, разграђава, прелази у *fortissimo i furioso*, и како се стишава и губи, да поново букне и набуја, заори, затруби, то је за песнике, модел симфонијског дара. (...) Финале његове предсмртне песме ни на шта толико не сећа као на финале Бетовенове *Девете*: исти пароксизам исповести, исти врхунац говорног звука, иста френезија радости и усхићења.

Милан Кашанин

(...) у његовој последњој грандиозној песми *Santa Maria della Salute* треба онај скроз одани, онај темпераментни, страсни уздах разумети као последњи крик за давно изгубљеним идеалом, који му, слично Дантеовој Беатричи, свагда лебди пред очима, чекајући га тамо горе.

Милан Савић

Santa Maria della Salute је једно искуство... Али песма *Santa Maria della Salute* је истовремено и једно сведочанство. И као таква она није ни историја, ни сторија: она не подлеже никаквој хронологији. Она је стање из којег су искључене чак и саме светлосне брзине - да тако кажемо - и искључен је сваки акт ма колико муњевит и магновен био.

Светозар Бркић

Није случајно Лаза Костић своју најлепшу песму крстио именом *Santa Maria della Salute*. Као и у косовском циклусу, његово приклоњење „царству небескоме" нема ничега од религиозне мистике; црква Госпе од Спаса у његовој песми је само симбол универзалног назначења поезије, њене службе идеалу врховне хармоније.

Зоран Мишић

Синтетишући цело своје песничко искуство, остварујући велику клавијатуру емотивних стања и изграђујући до савршенства склад емоције и израза, Костић је у тој песми показао и доказао да је велики, целовит песник, који је целог века певао једну једину песму: химну драматичном споју супротних сила, хармонији и лепоти.

Драгиша Живковић

Santa Maria della Salute је песма и заноса и горчине, велике космичке наде и несавладаних телесних жудњи. То је песма помирења и сусрета у којој се мире историјске и биолошке супротстављености, сусрет барока и оголелости православља, сусрет старости и младости, смртности са надсмрћу, и клик највеће радости из неограничене патње.

Миодраг Павловић

Лаза Костић је хтео... да нађе мелодију која ће се непрекидно себи враћати и у себе увирати, која ће се хераклитски кретати и нагоре и надоле, која ће из себе саме црпети снаге за даљи наставак. Хтео је мелодију која ће бити права слика његове слике свемира. Тек у *Santa Maria della Salute* у стању смо да ту слику потпуно схватимо: то је једна хераклитска визија у којој се космос из самог себе ствара и у самом себи нестаје. У непрекидном кружењу, мелодијска структура те песме представља коначну реализацију Лазине космолошке визије: успон и пад, настанак и нестанак, извор и увир.

Јован Христић

Песму *Santa Maria della Salute* Лаза Костић је завршио 3. јуна 1909, а умро је 26. новембра 1910, и није имао времена да се с тим новим хоризонтом, који испуњава ту песму, врати оним проблемима које је покушавао да реши својим хомоцентризмом. Није стигао да одблеске свог новог, блештећег хоризонта препозна у стварима, људима и збивањима који су га окружавали, да их тим хоризонтом измери и да им нађе место у њему. (...) С те тачке гледања, *Santa Maria della Salute* је велики прелудијум једне ненаписане поезије.

Љубомир Симиновић

Има сада скоро већ педесет година како сам се први пут, сасвим случајно, срео с Костићевом песмом *Santa Maria della Salute*. (...)Прочитао сам је, дакле. Не бих могао једноставније описати своје

тадашње стање: Био сам запањен. (...) Чинило ми се: Сада би најхитнија ствар на свету била разгласити на све четири стране света – Људи, ево овде једне песме, страшне и величанствене, за њу нико живи не зна, њу су прећутали, али нам је збрисати и отети од сад већ не може више никад нико...

Младен Лесковац

У тој песми налази примене целокупна мисао и сва естетика Лазе Костића; све његове теорије о књижевности, сва његова начела поетског стварања и поезије уопште.

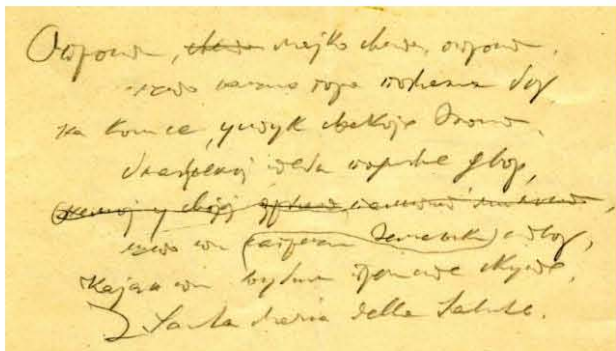
Божидар Ковачевић

Испевао је на крају живота најлепшу песму нашега језика, и она је нама његово завештање, а њему увод у неиспевано дело о ономе што *тек у заносу пророци слуте*. (...) Сам је у надземаљским октавама отпојао службу на својој светотајној свадби. (...) Своје венчање претворио је, уз помоћ обредних речи љубави, у венчање неба и земље, јаве и сна, живота и смрти. И први пут, и заувек, није био сам, откривши и себи и нама, ону највишу, најсјајнију тачку *где свих времена разлике ћуте*.

Васко Попа

(...) као музика то је симфонија, као слика то је широка фреска, као мисао то је живот сав, као поезија, најзад, то је све заједно.

Богдан А. Поповић

Део рукописа песме *Santa Maria della Salute*

ДЕЛА

1. Песме / Лазар Костић. - У Новом Саду : Матица српска, 1909. - 438 стр.
III 21575
2. Santa Maria della Salute / Лаза Костић.
У: Књижевност. - ISSN 0023-2408. - Год. 26, књ. 52, св. 2 (феб. 1971), стр. 86-88.
II II 807
3. Лаза Костић у Сомбору / предговор написао и текстове одабрао Миро Вуксановић. - У Сомбору : Народна библиотека "Карло Бијелишки", 1980. - 228 стр.
II 78932
4. Santa Maria della Salute / Laza Kostić ; prepevao Miodrag Radović.
У: Домети. - ISSN 0351-0425. - God. 7, br. 22 (jesen 1980), str. 7-13.
II II 4070
5. Песме / Лаза Костић ; приредио Владимир Отовић. - Нови Сад : Матица српска, 1989. - 601 стр.
ВЈ II 216
6. "Санта Марија дела Салуте" / написао Лаза Костић ; компоновао Мирољуб Аранђеловић Расински.
У: Домети. - ISSN 0351-0425. - Год. 18, бр. 65/66 (лето-јесен 1991), стр. [35-37].
II II 4070
7. Лаза Костић - Међу јавом и мед сном / приредио Петар Марјановић. - Нови Сад : Српско народно позориште, 1991. - [60] стр.
II 417349

8. Песме и мисли о поезији Лазе Костића / изабрао Павле Живанов. - (2. допуњено изд.). - Нови Сад : Културно-просветна заједница Војводине, 1991. - 114 стр.
II 417353
9. Песме. [Књ.] 3 / Лаза Костић ; приредио Владимир Отовић. - Нови Сад : Матица српска, 1991. - 231 стр.
II 418426/3
10. Песме. [Књ.] 1 / Лаза Костић ; приредио Владимир Отовић. - Нови Сад : Матица српска, 1991. - 249 стр.
II 418426/1
11. Santa Maria della Salute / Лаза Костић.
У: Домети. - ISSN 0351-0425. - Год. 18, бр. 65/66 (лето-јесен 1991), стр. 7-11.
II 4070
12. Santa Maria della Salute / Лаза Костић / Драган Стојков ; [текст] Дејан Медаковић, Бела Дуранци ; [фотографије Влада Поповић]. - Нови Сад : Матица српска, 1997. - 54 стр.
IV 21977
13. Santa Maria della Salute / Лаза Костић ; приредио Јован Зивлак. - Београд : Удружење издавача и књижара Југославије, 2001. - 91 стр.
III 429595
14. Santa Maria della Salute [Звучни снимак] / Лаза Костић ; [музика и пратња Енцо Лесић] ; стихове говори Петар Краљ ; пева Душан Прелевић. - Београд : ПП ПТС, 2002. - 1 ЦД
КдМ 551
15. Santa Maria della Salute / Laza Kostić ; [preveli] Zoran Konstantinović und Annemarie Bostroem.
U: Das Lied öffnet die Berge / Manfred Jähnichen (Hrsg.). - Blieskastel : Gollenstein ; Novi Sad : Svetovi, 2004. - str. 37-41.
III 122568

16. Santa Maria della Salute / Лаза Костић ; [преводиоци Вјера Бакотић Мијушковић ... [и др.] ; књигу осликала Оља Ивањицки]. - Библиофилско изд. - Београд : Интерпрес, 2003. - 71 стр.
Р IV 4228
17. Santa Maria della Salute / Лаза Костић ; [избор Гојко Божовић]. - Подгорица : Октоих, [2004]. - [48] стр.
МБ 337
18. Santa Maria della Salute / Laza Kostić ; prepev na italijanski Dragan Mraović.
У: Домети. - ISSN 0351-0425. - God. 32, br. 120/121 (proleće-letno 2005), str. 24-29.
П П 4070

ЛИТЕРАТУРА

19. О Лази Костићу / Милан Будисављевић. - [Нови Сад : Матица српска, 1912]. - Стр. 219-243
П. о.: Рад и Именик Матице српске за год. 1912; св. 6.
Ш 404
20. Лаза Костић / приказао Милан Савић. - Нови Сад : Штампарија Јовановић и Богданов, 1929. - 125 стр.
П. о.: Летопис Матице српске; књ. 320, св. 1.
Ш 4772
21. Нови сјај Лазе Костића / Тодор Манојловић.
У: Летопис Матице српске. - ISSN 0025-5939. - Год. 105, књ. 327, св. 3 (март 1931), стр. 181-186.
П П 951
22. Лаза Костић / приредио Младен Лековац. - Београд : Српска књижевна задруга, 1960. - 406 стр.
П 438555

23. Zanos i prkosi Laze Kostića / Stanislav Vinaver. - Novi Sad : Forum, 1963. - 568 str., [1] list s autorovom slikom
ПБ III 125
24. Прометеј : (Лаза Костић) / Милан Кашанин.
У: Судбине и људи / Милан Кашанин. - Београд : Просвета, 1968.
- Стр. 66-100.
П 38325
25. Сведочанства о Лази Костићу / Милан Кашанин. - Београд : [б. и.], 1968. - Стр. 235-402, [3] листа с таблама, [42] стр. с таблама, [1] пресавијен лист с таблом
П. о.: Зборник историје књижевности; књ. 6, Одељење литературе и језика Српске академије наука и уметности.
III 29061
26. О преображајима женског у души Лазе Костића и његовој песми "Santa Maria della Salute" / Владета Јеротић.
У: Књижевност. - ISSN 0023-2408. - Год. 26, књ. 52, св. 3 (март 1971), стр. 200-206.
П П 807
27. Две Марије / Војин Матић.
У: Књижевност. - ISSN 0023-2408. - Год. 26, књ. 52, св. 2 (феб. 1971), стр. 120-127.
П П 807
28. "Унисоно" финале Костићеве последње песме / Милорад Павић.
У: Књижевност. - ISSN 0023-2408. - Год. 26, књ. 52, св. 2 (феб. 1971), стр. 135-136.
П П 807
29. Јава и сан Лазе Костића / Богдан А. Поповић.
У: Књижевност. - ISSN 0023-2408. - Год. 26, књ. 52, св. 2 (феб. 1971), стр. 140-142.
П П 807
30. Симбол јединства реалне и трансценденталне коегзистенције / Миодраг Поповић.
У: Књижевност. - ISSN 0023-2408. - Год. 26, књ. 52, св. 2 (феб. 1971), стр. 128-134.
П П 807

31. Симетрија и мелодија у јединој Костићевој станци / Жарко Ружић.
У: Књижевност. - ISSN 0023-2408. - Год. 26, књ. 52, св. 3 (март 1971), стр. 186-199.
П П 807
32. Кајан ти љубим пречисте скуте / Станислав Винавер.
У: Епоха романтизма / приредио Зоран Глушчевић. - [2. изд.], - Београд : Нолит, 1972. - Стр. 427-435.
П 50859/4
33. "Santa Maria della Salute" Лазе Костића / Миодраг Павловић.
У: Летопис Матице српске. - ISSN 0025-5939. - Год. 148, књ. 410, св. 5 (нов. 1972), стр. 423-439.
П П 951
34. Лаза Костић / Исидора Секулић.
У: Епоха романтизма / приредио Зоран Глушчевић. - [2. изд.], - Београд : Нолит, 1972. - Стр. 366-383.
П 50859/4
35. Скица о Лази Костићу / Јован Христић.
У: Епоха романтизма / приредио Зоран Глушчевић. - [2. изд.], - Београд : Нолит, 1972. - Стр. 384-409.
П 50859/4
36. Santa Maria della Salute / Radomir Konstantinović.
У: Treći program. - ISSN 0564-7010. - God. 5, br. 2 (proleće 1973), str. 389-432.
П П 2665
37. Santa Maria della Salute [Pozorišni program] / Velimir Lukić ; [preklad Ewa Grabowska ; reżyseria Andrzej Maria Marczewski ; scenografia Żivorad-Žak Kukić]. - Warszawa : Teatrozmaitości, [s. a.]. - [16] str.
КПз I 5369
38. Лаза Костић и Станислав Винавер / Мирослав Егерић.
У: Срећна рука / Мирослав Егерић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1979. - Стр. 143-159.
П 75688

39. Живот песме Лазе Костића *Santa Maria della Salute* / Петар Милосављевић. - Нови Сад : Матица српска, 1981. - 160 стр., [1] лист са сликом Л. Костића
БЈ III 489
40. *Laza Kostić i svetska književnost* / Miodrag Radović. - Beograd : Delta press, 1983. - 331 str.
Отовић III 563
41. *Vekovitost pesme Laze Kostića / Radivoj Stokanov.*
У: Домети. - ISSN 0351-0425. - God. 10, br. 33 (leto 1983), str. 137-142.
П II 4070
42. *Santa Maria della Salute* као завршна песма Лазе Костића / Драгиша Живковић. - [Нови Сад] : Матица српска, 1984. - Стр. 349-363
П. о.: Зборник Матице српске за књижевност и језик; књ. 32/3, 1984.
III 84721
43. Стих и строфа двију пјесама Лазе Костића / Светозар Петровић. - Београд : Филолошки факултет, 1984. - Стр. 34-42
П. о.: Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор; књ. 47 и 48, 1981-1982.
Марић III 7172
44. Лаза Костић - песник XX века / Драгиша Живковић. - Сомбор : Народна библиотека "Карло Бијелички", 1991. - 232 стр.
II 418922
45. Вечна молитва : како је настала чувена песма Лазе Костића / [разговор водио] Предраг Мирковић
У: Политика експрес. - ISSN 0032-3381. - Год. 29, бр. 9813 (3. II 1991), стр. 13
II V 991
46. Лаза Костић / Младен Лесковац. - Нови Сад : Матица српска, 1991. - 337 стр.
II 418430

47. О књизи "Живот песме Лазе Костића 'Santa Maria della Salute'" / Петар Милосављевић.
У: Домети. - ISSN 0351-0425. - Год. 18, бр. 65/66 (лето-јесен 1991), стр. 119-122.
II П 4070
48. Белешке о Лази Костићу / Љубомир Симовић.
У: Песме. [Књ.] 1 / Лаза Костић. - Нови Сад : Матица српска, 1991. - Стр. 63-87.
II 418426/1
49. У спомен на Лазу Костића о стопедесетогодишњици његова рођења. - Нови Сад : Матица српска, 1991. - 89 стр.
II о.: Летопис Матице српске; књ. 447, св. 2, 1991.
III 404137
50. О посмртној листи Ленке Дунђерски и о факсимилу најраније верзије песме Santa Maria della Salute / Марија Ђурчић.
У: Огледи из библиологије / Марија Ђурчић. - Нови Сад : Библиотека Матице српске, 1993. - Стр. 61-63.
III 432315
51. Уз песму "Santa Maria della Salute" / Светозар Бркић.
У: Осветљени спрудови / Светозар Бркић. - Нови Сад : Матица српска, 1994. - Стр. 50-74.
II 422307
52. A népiesség vége : Laza Kostić: Santa Maria della Salute / Milosevits Péter.
U: Szlav századforduló / [szerkesztette Hankó B. Ludmilla]. - Budapest : ELTE Bölcsészettudományi Kar, Szlav Filológiai Tanszék, 1997. - Str. 91-100.
III 160088
53. Santa Maria della Salute : (варијације на амбивалентну суштину једног поетског мотива) / Зоран Глушчевић.
У: Књижевност и ритуали / Зоран Глушчевић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1998. - Стр. 226-242.
II 442883

54. *Anima Laze Kostića ili Lenka Dunderska / Ivan Nastović ; predgovor Nikola Milošević ; [fotografija Vukan Ćirić].* - Novi Sad : Prometej, 2004. - 248 str.
 П 459616
55. *Лаза Костић и његова пјесма о љубави и патњи : ("Santa Maria della Salute") / Василије Калезић.*
 У: *Santa Maria della Salute / Лаза Костић.* - Библиофилско изд. - Београд : Интерпрес, 2003. - Стр. 69-71.
 Р IV 4228
56. *Контрапункт - Santa Maria della Salute / Александар Петровић.*
 У: *Аналогија и ентропија / Александар Петровић.* - Нови Сад : Матица српска, 2005. - Стр. 224-235.
 П 464640
57. *Мирис памтљивека / Светислав Стефановић, са прологом Лаза Костић о Светиславу Стефановићу ; приредио Гојко Тешић.* - Нови Сад : Матица српска, 2005. - 397 стр.
 П 463370
58. *Између астралног и сакралног : "Santa Maria della Salute" Лазе Костића / Драган Стојановић.*
 У: *Летопис Матице српске.* - ISSN 0025-5939. - Год. 181, књ. 476, св. 1/2 (јул-авг. 2005), стр. 90-125.
 П П 951
59. *Тајна небеснице Лазе Костића / Миро Вуксановић.*
 У: *Летопис Матице српске.* - ISSN 0025-5939. - Год. 183, књ. 480, св. 3 (септ. 2007), стр. 343-347.
 П П 951
60. *О интенцијама у тумачењу: један загонетни Лазин стих / Јован Попов.*
 У: *Летопис Матице српске.* - ISSN 0025-5939. - Год. 183, књ. 480, св. 3 (септ. 2007), стр. 347-353.
 П П 951
61. *Лаза Костић, Santa Maria della Salute [Сликовна грађа] / [илустровала Оља Ивањицки].* - [Београд] : Интерпрес, [200?]. - 1 плакат
 ПЛ III 300

ФОТОГРАФИЈЕ И РУКОПИСИ

62. Лаза Костић
(РОМС - СХХИХ-21)
62. Лаза Костић у старијим годинама
(РОМС - СХХИХ-14)
63. Лаза Костић почетком 20. века
(РОМС - СХХИХ-20)
64. Лаза Костић
(РОМС - СХХИХ-24)
65. Лаза Костић
(РОМС - СХХИХ-25)
66. Лаза Костић
(РОМС - СХХИХ-26)
67. Ленка Дунђерска
(РОМС - СХХХVII-1)
68. Ленка Дунђерска у црногорској ношњи
(РОМС - СХХХVII-2)
69. Ленка Дунђерска у јахаћем оделу
(РОМС - СХХХVII-3)
70. Портрет Ленке Дунђерске, рад Стеве Тодоровића
71. Део рукописа песме *Santa Maria della Salute*
(РОМС - М.13.121)
72. Део рукописа песме *Santa Maria della Salute*
(РОМС - М. 17.923)
73. Део рукописа песме *Santa Maria della Salute*
(РОМС - М. 11.249)
74. Дневник 1903-1908.
(РОМС - М. 13.120)
75. Умрлица Ленке Дунђерске
76. Стихови исписани на полеђини Ленкине умрлице
77. Костић Лаза, карикатура - отисак по цртежу Уроша Предића
(РОМС - М. 1.375)

СТО ГОДИНА ПЕСМЕ
SANTA MARIA DELLA SALUTE
ЛАЗЕ КОСТИЋА
(1909 - 2009)

Издавач
Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

Уредник
Миро Вуксановић

Аутори Каталога
Ивана Гргурић и Силвија Чамбер

Припрема
Оливера Михајловић и Марија Ваш

Умножавање
Јасна Малиновић

Повез
Милорад Родић

Тираж
50 примерака